Tarieven en vrijstellingen voor

ERFBELASTING & SCHENKBELASTING 2012

Vrijstellingen voor erfbelasting

Als u een erfenis krijgt, is de kans groot dat u erfbelasting moet betalen. Maar alleen als het bedrag van de erfenis hoger is dan uw vrijstelling.

Bent u:	Dan is uw vrijstelling:
Gehuwd / geregistreerd partner / ongehuwd samenwonend	**€ 603.600,-**
Kind met ziekte of handicap	**€ 57.342,-**
(Pleeg-)Kind	**€ 19.114,-**
Kleinkind	**€ 19.114,-**
Ouder	**€ 45.270,-**
Overig (zoals een broer of zus)	**€ 2.012,-**

Vrijstellingen voor schenkbelasting

Als u een schenking krijgt, is de kans groot dat u schenkbelasting moet betalen. Maar alleen als het bedrag van de schenking hoger is dan uw vrijstelling.

Bent u:	Dan is uw vrijstelling:
(Pleeg-)Kind	**€ 5.030,-**
Per jaar mogen uw ouders u (en uw broers en zussen) € 5.030,- belastingvrij schenken. U hoeft hiervan geen aangifte te doen. Is het bedrag van de schenking hoger dan deze vrijstelling, dan moet dat wel.	
Kind tussen 18 en 35 jaar	Eenmalig **€ 24.144,-** of **€ 50.300,-** of **€ 26.156,-**
Bent u tussen de 18 en 35 jaar oud, dan mogen uw ouders u eenmalig belastingvrij een hoger bedrag schenken. Dit bedrag is in principe € 24.144,-. Maar als u het geschonken bedrag gebruikt voor de aankoop of verbouwing van een eigen huis, de aflossing van een eigenwoningschuld of de betaling van een dure studie of opleiding, dan is de vrijstelling € 50.300,-. Als uw ouders u vóór 2010 al eens een bedrag ter grootte van de normale eenmalig verhoogde vrijstelling hebben geschonken, dan kunnen zij u eenmalig belastingvrij nog een bedrag schenken van € 26.156,-, mits u dit bedrag gebruikt voor de aankoop of verbouwing van een eigen huis of de aflossing van een eigenwoningschuld. Van deze hogere schenkingen moet u wel aangifte doen. Daarbij moet u een beroep doen op de verhoogde vrijstelling. Van de schenking van € 50.300,- of € 26.156,- moet ook een notariële akte worden opgemaakt.	
Overig (zoals een kleinkind)	**€ 2.012,-**
Dit bedrag mag jaarlijks belastingvrij worden geschonken. Hiervan hoeft u dus geen aangifte te doen. Is het bedrag van de schenking hoger dan deze vrijstelling, dan moet dat wel.	

Tarieven voor erfbelasting en schenkbelasting

Is het bedrag van de erfenis of schenking hoger dan de vrijstelling, dan is het meerdere belast met erfbelasting of schenkbelasting. Dit meerdere heet dan ook een belaste verkrijging.

Bent u:	dan betaalt u over het gedeelte tot € 115.708,-	dan betaalt u over het gedeelte vanaf € 115.708,-
Gehuwd / geregistreerd partner / ongehuwd samenwonend	**10%**	**20%**
Wanneer u als ongehuwd samenwonende erft van uw partner, moet u wel aan enkele voorwaarden voldoen om een beroep te kunnen doen op de vrijstelling van € 603.600 en de tarieven van 10/20% (o.a. minimaal zes maanden op hetzelfde woonadres staan ingeschreven).		
(Pleeg-)Kind	**10%**	**20%**
Kleinkind	**18%**	**36%**
Overig (zoals een ouder, broer of zus)	**30%**	**40%**

Bijvoorbeeld: U erft € 250.000 van uw ouders. U heeft een vrijstelling van € 19.114. Uw belaste verkrijging is dan € 230.886. Over het deel tot € 115.708 betaalt u 10% en over de rest, € 115.178, betaalt u 20%. Totaal moet u dan € 11.570 + € 23.035 = € 34.605 erfbelasting betalen.

Pensioen en erfbelasting

Het partnerpensioen is vrijgesteld van erfbelasting. Maar het partnerpensioen vermindert wel de vrijstelling van € 603.600 voor echtgenoten/geregistreerd partners/ongehuwd samenwonenden. Er is wel altijd een minimale vrijstelling van € 155.930.

Aangifte doen voor erfbelasting of schenkbelasting

Voor de erfbelasting krijgt u automatisch een aangifteformulier van de Belastingdienst. Voor de schenkbelasting moet u het formulier zelf aanvragen. Kijk op www.belastingdienst.nl voor meer informatie over de aangifte voor erf- of schenkbelasting.

Vragen over een erfenis of schenking?

Vraag het uw notaris. Ook op onze website, www.notaris.nl, vindt u meer informatie over erven en schenken. Bovendien kunt u iedere werkdag tussen 9 en 14 uur bellen met de Notaristelefoon, telefoonnummer (0900) 346 93 93 (€ 0,80 per minuut).

Versie januari 2012
Uitgave Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie
Postbus 16020, 2500 BA Den Haag

Koninklijke Notariële
Beroepsorganisatie

notariskantoor montfoort

INFOKAART TESTAMENTEN

Versie november 2010

Informatie over langstlevende testamenten en het " tweetrapstestament "

Hieronder heb ik enige voorbeelden en uitwerkingen van diverse testamentvormen weergegeven, zowel in juridische zin als in fiscale zin.
Verder tracht ik helder in kaart te brengen wat de diverse testamentvormen inhouden voor de berekening van de erfbelasting.

"Langstlevendetestamenten"

Alvorens ik verder in ga op de tweetrapsconstructie is het van belang om stil te staan bij de gebruikelijke in het verleden veel gemaakte "langstlevende testamenten" - veelal gemaakt in de vorm van een ouderlijke boedelverdeling op grond van artikel 4:1167 van het (oud) Burgerlijk Wetboek - alsmede bij de nieuwe wettelijke verdeling die geldt vanaf 1 januari 2003 voor echtgenoten met kinderen, die geen testament hebben gemaakt, of die wel een testament hebben gemaakt waarbij de wettelijke verdeling met enige aanvullingen van toepassing is verklaard.

Casus

Ik ga steeds uit van een situatie waarbij meneer A is gehuwd in gemeenschap van goederen met mevrouw B. Zij hebben twee kinderen, te weten C. en D.
A en B hebben een eigen woning met een waarde van €550.000,00, een hypotheekschuld van €50.000,00 en spaargeld ter waarde van €10.000,00.
A is 65 jaar. B is 63 jaar. Meneer A overlijdt.

Juridische uitwerking van een " klassiek" langstlevende testament

Juridisch werkt een dergelijk testament als hierboven omschreven als volgt: zowel B als C als D verkrijgen ieder een / derde gedeelte van de nalatenschap. Let op: veelal wordt gedacht dat "bij een testament op de langstlevende" alles toekomt aan de langstlevende.
Goederenrechtelijk is dat veelal wel het geval, maar juridisch verkrijgen de kinderen wel een erfdeel, te weten een vordering op de langstlevende ter grootte van het erfdeel!

A en B waren gehuwd in gemeenschap van goederen.
De helft van deze gemeenschap van goederen behoorde reeds toe aan B.
De andere helft vererft.
B krijgt niet alleen de helft van de gemeenschap van goederen (welke zij in feite reeds had), maar tevens nog één derde van de nalatenschap.
Veelal wordt ook gesproken over het gegeven dat B de helft (gemeenschap van goederen) verkrijgt, plus een kindsdeel (ze erft immers ook mee).
Dan de verdeling. In de woorden "wettelijke verdeling" en "ouderlijke boedelverdeling" komt dit woord verdeling ook steeds voor. Wat gebeurt er namelijk?
Van rechtswege worden alle goederen in die zin toegedeeld aan B, zodat B in feite alle goederen van de nalatenschap verkrijgt.

Onder goederen wordt verstaan: de woning en het spaargeld, maar ook de hypotheekschuld. De kinderen verkrijgen een vordering op B, pas opeisbaar bij het overlijden van B (dan wel in enige andere situaties).

Deze nalatenschap is groot: €550.000,00 (woning) -€50.000,00 (hypotheek) +€10.000,00 (spaargeld) = €510.000,00 / 2 (in verband met gemeenschap van goederen) = €255.000,00.
C. en D. hebben ieder dus recht op 1/3 x €255.000,00 is €85.000,00.
Zij verkrijgen geen aandeel in de woning en geen aandeel in het spaargeld en hoeven ook de hypotheek niet te voldoen.
Zij verkrijgen een vordering op B, pas opeisbaar bij haar overlijden, ter grootte van €85.000,00 per kind.

Fiscaal/erfbelasting bij het klassieke langstlevendetestament

Voor de successieaangifte (per 1 januari 2010 heet dit: "aangifte erfbelasting" gelden vervolgens de navolgende tarieven (2010): de langstlevende heeft een vrijstelling van €600.000,00, de kinderen ieder €19.000,00.
Deze vrijstellingen zijn voetvrijstellingen, met andere woorden: deze worden altijd genoten en zijn niet afhankelijk van de verkrijging van een kind.

Voor het berekenen van de successierechten is het van belang om vast te stellen of er wel of geen rente over de vorderingen van de kinderen wordt bijgeschreven op de hoofdsom.
Dit is veelal in het desbetreffende langstlevende-testament uitgewerkt.
Hieronder volgt een rekenvoorbeeld op grond van bovenstaande gegevens. Vervolgens wordt ervan uitgegaan dat de langstlevende nog 10 jaar langer leeft dan de eerststervende en dat het gehele vermogen nog aanwezig is op het moment van het overlijden van de langstlevende.

1a. Rentebijschrijving, eerste overlijden

Is er een rentebeschrijving van 6%, dan worden de vorderingen nominaal behandeld voor de successieaangifte en worden er bij de kinderen successierechten geheven over:
€85.000,00 - €19.000,00 (vrijstelling per kind) = €66.000,00.
Tot €118.000,00 wordt geheven naar een tarief van 10%. Daarboven geldt een tarief van 20%.
Aldus wordt per kind aan successierechten geheven: €6.600,00.
Dit maal twee kinderen is €13.200,00.
B behoeft voor zichzelf geen successierechten te betalen, aangezien haar vrijstelling €600.000,00 bedraagt en zij " slechts" €85.000,00 verkrijgt.
B dient dit bedrag voor te schieten voor C. en D., welke betaalde successierechten zij weer in aftrek mag brengen op de schuldig gebleven erfdelen / de vorderingen van de kinderen.

Een dergelijke heffing brengt de langstlevende in een zeer lastige situatie, aangezien zij slechts €10.000,00 aan spaartegoeden heeft.
Zij zal dus (naast de nota van de begrafeniskosten) ergens het bedrag ad €13.200,00 vandaan dienen te halen.
In veel oude langstlevendetestamenten staat dat er verplicht een rentebijschrijving dient plaats te vinden, zodat men bij het eerste overlijden dan veelal vastzit aan het betalen van veel erfbelasting over de erfdelen van de kinderen.

1b. Rentebijschrijving, tweede overlijden

Stel: de langstlevende leeft nog 10 jaar langer dan de eerststervende en al het vermogen is

nog aanwezig op het moment van haar overlijden.
Ieder jaar dat de langstlevende langer leeft wordt een rente bijgeschreven.
Dit kan weer voordelig werken bij het tweede overlijden.
Immers: de vorderingen/schulden aan de kinderen uit hoofde van het eerste overlijden worden jaarlijks door deze rentebijschrijving groter. De schulden aan de kinderen worden groter.
Als B overlijdt en nog 10 jaar langer geleefd heeft, dan is er aan rente bijgeschreven (bij een enkelvoudige rente van 6%) €85.000,00 x6%x10 jaar is €51.000,00.
De schulden aan ieder van de kinderen zijn dan groot: €85.000,00+€51.000,00 = €136.000,00 per kind. Dit zijn dus schulden, die afgetrokken mogen worden bij de aangifte erfbelasting. De kinderen verkrijgen dus erfrechtelijk en in fiscale zin, waarover belasting moet worden afgedragen: €510.000,00 - €136.000,00 - €136.000,00 = €238.000,00. Zij verkrijgen ieder de helft, dus: €119.000,00. De vrijstelling is €19.000,00, zodat ze moeten afrekenen over €100.000,00. Hierover is 10% belasting verschuldigd en dus betalen ze ieder: €10.000,00.
Totaal bij het tweede overlijden verschuldigd: €20.000,00.

2a. Renteloosheid, eerste overlijden

Is er een renteloosheid in het testament afgesproken, of een rente lager dan 6%, dan worden de vorderingen van de kinderen ad €85.000,00 voor de berekening van het successierecht afgewaardeerd bij het eerste overlijden.

B wordt dan namelijk geacht (in fiscale zin) het vruchtgebruik te hebben gehad over de vorderingen van de kinderen.
Hierdoor dient die waarde van het vruchtgebruik te worden bijgeteld bij de verkrijging van de langstlevende.
De jaarlijkse opbrengst van dit vruchtgebruik is 6% ingevolge de bepalingen van de wet en is dus 6%x€85.000,00 per kind en bedraagt dus €5.100,00.
Uiteraard is het niet zeker hoelang B zal leven.
De Successiewet werkt om die reden met een factor die afhankelijk is gesteld van de leeftijd van de langstlevende. Zie ook de bijlage bij deze infokaart.
B is 63 jaar. Dit staat gelijk met een factor 10.
De waarde van het vruchtgebruik is om die reden: €51.000,00 per kind.
Voor de successiewetgeving verkrijgt B nu: €85.000,00 + €51.000,00 (vruchtgebruik vordering C) + €51.000,00 (vruchtgebruik vordering D) = €187.000,00.

C verkrijgt €85.000,00 minus €51.000,00 = €34.000,00. De vrijstelling is €19.000,00.
De belaste verkrijging is €15.000,00 x het tarief van 10% is: €1.500,00.
Dit geldt ook voor B.
De totale successierechten zijn 0 voor B (want ook €187.500,00 valt in het "vrijstellingenbakje" van B, en €3.000,00 voor C en D. gezamenlijk (ieder €1.500,00).
B dient deze €3.000,00 te betalen en voor te schieten voor C. en D. en kan dit ook, aangezien zij spaargeld heeft ter waarde van €10.000,00.
Had zij geen spaargeld of wenst zij in het geheel niets te betalen om toch niet in eventuele liquiditeitsproblemen te geraken, dan zouden A en B. (uiteraard voor het overlijden van A) kunnen overwegen om een " tweetrapsmaking" te maken.
Veelal is er overigens niet een dergelijke afwaardering in het testament aanwezig, waardoor het zinvol kan zijn om een bestaand langstlevende testament aan te vullen met een rente(loosheids)clausule, waarin is vermeld dat de vorderingen van de kinderen renteloos zijn (waardoor er bij het eerste overlijden direct het meeste voordeel is, door het

afwaarderen van de vorderingen), met een clausule dat de erfgenamen wel kunnen overeenkomen om wel een rente af te spreken.

2b. Renteloosheid, tweede overlijden

Stel dat alle bezittingen nog aanwezig zijn op het moment van het overlijden van de langstlevende. De vorderingen hebben geen rente gedragen, dus de twee kinderen mogen ieder aftrekken: €85.000,00, te weten het erfdeel dat zij destijds hebben verkregen. Resteert dus (in fiscale zin voor de aangifte erfbelasting) te erven: €340.000,00. Ieder verkrijgt daar de helft van ofwel: €170.000,00.
De vrijstelling ad €19.000,00 mag worden afgetrokken zodat belasting moet worden betaald over: €151.000,00. Er is €11.800 verschuldigd over de eerste €118.500,00. Over het restant ad €33.000,00 is 20% verschuldigd ofwel: €6.600,00. Totaal belasting per kind: €6.600,00 + €11.800,00 = €18.400,00. Er zijn twee kinderen, zodat in totaal aan belasting verschuldigd is: €36.800,00.

3a. Tweetrapsmaking, eerste overlijden

Bij een tweetrapsmaking wordt de langstlevende tot enig erfgenaam benoemd.
De benoeming van de langstlevende tot enig erfgenaam heeft dus tot gevolg dat alle vermogensbestanddelen die bij overlijden aanwezig zijn automatisch in eigendom bij de langstlevende terechtkomen.

Zodoende wordt successierecht bespaard bij het eerste overlijden.
Immers: Is de nalatenschap kleiner dan de vrijstelling van € 600.000 (waarbij de helft van de gemeenschap van goederen voor de berekening van de nalatenschap niet meedoet), dan kan met de tweetrapsmaking (afhankelijk van de omvang van een nabestaandenpensioen) voorkomen worden dat bij het eerste overlijden successierecht wordt geheven.
De gehele verkrijging is namelijk voor de langstlevende, die een vrijstelling geniet van €600.000,00.

3b. Tweetrapsmaking, tweede overlijden

Het voordeel bij het eerste overlijden betreft echter wel een uitstel van betaling van erfbelasting, aangezien bij het tweede overlijden alsnog over twee nalatenschappen dient te worden betaald.
Al hetgeen namelijk "over" is van de nalatenschap van de eerststervende bij het overlijden van de langstlevende komt op grond van de tweetrap toe aan de kinderen. Ook het gedeelte dat de langstlevende verkreeg op grond van de (verdeling van de) gemeenschap van goederen, komt dan toe aan de kinderen (tenzij de langstlevende iets anders heeft geregeld in haar testament).
Zo verkrijgen de kinderen bij het overlijden van de langstlevende uit twee nalatenschappen, die van A en die van B.

Het feit dat de tweetrapsmaking bij het overlijden van de langstlevende successierechtelijk duurder kan uitpakken, aangezien er geen afwaardering plaats zal vinden als hierboven bedoeld bij de renteloze langstlevendetestamenten (op grond van de ouderlijke boedelverdeling of wettelijke verdeling), wordt vaak niet als een nadeel ervaren, omdat men het belangrijker vindt dat bij het eerste overlijden geen erfbelasting verschuldigd is.
Dat "nadeel" is trouwens op te heffen door het doen van schenkingen op papier (bij notariële akte) (dan wel ook middels kleinkindmakingen).

Ingeval alles nog aanwezig is op het moment van het tweede overlijden is er dan dus €510.000,00.
Ingeval beiden "gedeelten" (dus het deel dat de langstlevende zelf hield en het deel dat de langstlevende verkreeg uit hoofde van het eerste overlijden) nog even groot zijn, dan verkrijgen de kinderen tezamen uit de nalatenschap van de eerstoverledene (als is die wellicht al 10 jaar geleden overleden): €255.000,00, dus ieder €127.500,00 en uit de nalatenschap van de langstlevende: €255.000,00, dus ieder €127.500,00.
Van de gedeelten groot €127.500 mag nog de vrijstelling worden afgetrokken ad €19.000,00 = €108.500,00. Daarover is 10% belasting verschuldigd ofwel: €10.850,00.
Per nalatenschap (2 kinderen) aan erfbelasting dus €21.700,00 en in totaal dus: €43.400,00 aan belasting.

4. Samenvatting erfbelasting

Het is uiteraard altijd de vraag hoe lang de langstlevende nog zal leven nadat de eerststervende komt te overlijden. Verder is er in bovengemeld uitgangspunt vanuit gegaan dat de langstlevende tussen de 60 en de 65 jaar is, zodat er bij een renteloosheidssituatie een redelijke afwaardering is. Verder is helemaal niet gezegd dat het gehele vermogen nog aanwezig is op het moment van het tweede overlijden.

Op grond van het voorbeeld zet ik graag één en ander in het navolgende schema:

CONCLUSIES OP GROND VAN BOVENSTAANDE BEREKENINGEN/TOTAALTELLING

1. Nominale erfdelen (bij bijvoorbeeld enk rente 6%),

Totale belasting eerste overlijden:	13200	
Totale belasting tweede overlijden	20000	
Totale belasting beide nalatenschappen:		**33200**

2. Erfdelen renteloos / afwaardering

Totale belasting eerste overlijden:	3000	
Totale belasting tweede overlijden	36800	
Totale belasting beide nalatenschappen:		**39800**

3. Tweetrapsmaking

Totale belasting eerste overlijden:	0	
Totale belasting tweede overlijden	43400	
Totale belasting beide nalatenschappen:		**43400**

Bovenstaande berekeningen dienen ter illustratie. Aan deze berekeningen kunnen geen rechten worden ontleend.

5. Conclusie

Of er een nu een klassieke ouderlijke boedelverdelingstestament is gemaakt, of dat de wettelijke verdeling van toepassing is (met een eventueel afvullegaat en/of kleinkindlegaten) of gekozen wordt voor een tweetrapsconstructie (al dan niet met een kleinkindlegaat): de langstlevende is de baas en mag interen en opmaken, zonder daarbij gestoord te worden door de kinderen.
Fiscaal gezien zijn echter wel grote verschillen tussen de diverse testamentaire mogelijkheden, die van geval tot geval dienen te worden bekeken.
Ingeval u wenst dat ons kantoor een berekening maakt van de successierechten/erfbelasting die in uw situatie verschuldigd zouden zijn, verzoek ik u contact met ons op te nemen en zo goed mogelijk uw vermogen te schetsen, opdat wij de nodige berekeningen kunnen maken en u ter zake van een goed advies kunnen voorzien.
Ik zie u graag bij ons op kantoor!

Mr A.J.W. Kuiper, notaris.

notariskantoor montfoort

Bijlage infokaart over testamenten i.v.m. afwaardering bij renteloosheid bij een "klassiek" langstlevende testament

Stappenplan berekening afwaardering

1. Voor de afwaardering / berekening van het "jaarlijkse bedrag" als hieronder bedoeld: nominale vordering * (altijd) 6% = X
2. X * factor leeftijd langstlevende is de waarde van het fictieve vruchtgebruik per kind. De factoren staan hieronder opgenoemd:

De waarde ... wordt gesteld op het jaarlijkse bedrag, vermenigvuldigd met de factor:

16, *indien de langstlevende*	jonger dan 20 jaar is,
15, *indien de langstlevende*	20 jaar of ouder, doch jonger dan 30 jaar is,
14, *indien de langstlevende*	30 jaar of ouder, doch jonger dan 40 jaar is,
13, *indien de langstlevende*	40 jaar of ouder, doch jonger dan 50 jaar is,
12, *indien de langstlevende*	50 jaar of ouder, doch jonger dan 55 jaar is,
11, *indien de langstlevende*	55 jaar of ouder, doch jonger dan 60 jaar is,
10, *indien de langstlevende*	60 jaar of ouder, doch jonger dan 65 jaar is,
8, *indien de langstlevende*	65 jaar of ouder, doch jonger dan 70 jaar is,
7, *indien de langstlevende*	70 jaar of ouder, doch jonger dan 75 jaar is,
5, *indien de langstlevende*	75 jaar of ouder, doch jonger dan 80 jaar is,
4, *indien de langstlevende*	80 jaar of ouder, doch jonger dan 85 jaar is,
3, *indien de langstlevende*	85 jaar of ouder, doch jonger dan 90 jaar is,
2, *indien de langstlevende*	90 jaar of ouder is.

Dit wordt per kind afgetrokken van de nominale vordering en per kind bijgeteld op de verkrijging van de langstlevende.

Voorbeeld

1. 2 kinderen, nominale vordering per erfgenaam is €85.000,00 *6% is €5.100,00.
2. Langstlevende is 63 jaar, is factor 10.

Waarde fictieve vruchtgebruik van dit deel per kind is €51.000,00 (€5.100 * factor 10)

In dit voorbeeld wordt geheven over €85.000,00-€51.000,00 = €34.000,00 per kind.
Langstlevende had zelf als nominaal erfdeel: €85.000,00.
Voor successieaangifte komt daarbij 2 (kinderen) * €51.000,00, zodat langstlevende voor de successiebelasting verkrijgt: €102.000,00+€85.000,00 = €187.000,00.
Aangezien de langstlevende een vrijstelling geniet van €600.000,00 betaalt zij geen successierechten over eigen erfdeel maar moet zij wel betalen over afgewaardeerde erfdelen van de kinderen = per kind: €34.000,00-€19.000,00 *10%= **€1.500,00** per kind.

Zonder afwaardering dient men nominale vordering aan te geven is: €85.000,00 per kind - €19.000,00 = €66.000,00 x 10% =**€6.600,00** per kind).

notariskantoor montfoort

TWEETRAP EN/OF AFVULLEGAAT

Versie april 2011

Informatie over langstlevende testamenten en het " tweetrapstestament "

In aanvulling op de "Infokaart Testamenten" van notariskantoor Montfoort wordt in dit stuk een vergelijking gemaakt tussen een tweetrapstestament en een "klassiek langstlevendetestament met een afvullegaat".

Vooraf

Iedereen zal zo weinig mogelijk aan erfbelasting willen betalen bij het overlijden.
De in de "infokaart testamenten" geschetste problematiek maakt wel duidelijk dat het mogelijk is om bijvoorbeeld door middel van een "tweetrapsmaking" of door middel van het spelen met de rente erfbelasting kan worden bespaard door een goede gebruikmaking van de vrijstelling van de langstlevende. Wat verder blijkt uit de "infokaart testamenten" is dat het veelal alleen gaat om een uitstel van betaling en dat het zelfs in sommige gevallen zo kan zijn dat men bij een tweede overlijden van de langstlevende echtgenoot per saldo gerekend over twee nalatenschappen zelfs meer belasting verschuldigd kan zijn dan ingeval men bij het eerste overlijden wat meer aan de fiscus had betaald.
Wat dan verstandig is om te regelen, blijkt een lastige afweging omdat er veel onzekere factoren zijn. Je weet immers niet hoe oud een langstlevende echtgenoot zal worden en in hoeverre deze dan heeft ingeteerd op het vermogen.

Tweetrapsmaking

Zoals uiteengezet in de "infokaart testamenten" wordt de langstlevende echtgenoot tot enig erfgenaam benoemd. De twee kinderen in dat voorbeeld kinderen verkregen pas iets uit de nalatenschap van de eerststervende op het moment van het overlijden van de langstlevende. In dat voorbeeld werd 0 betaald op het moment van het eerste overlijden en €43.400,00 bij het tweede overlijden.
Naast van een eventueel fiscaal nadeel bij het tweede overlijden bij een tweetrapstestament (wat overigens niet al te moeilijk kan worden beperkt door schenkingen te doen als langstlevende aan de kinderen) is dat alles naar de langstlevende gaat en de kinderen niets krijgen. Zodoende kan ook niet alvast "een gedeelte van de erfenis" bij leven van de langstlevende worden uitgekeerd. Een tussenweg bij een tweetrapsmaking lijkt niet goed mogelijk, immers: al hetgeen de langstlevende uit de nalatenschap van de eerststervende verkrijgt gaat naar de langstlevende en al wat daarvan over is gaat naar de kinderen, terwijl de eigen nalatenschap van de langstlevende ook naar de kinderen zal gaan bij het overlijden van de langstlevende (hetgeen in de "infokaart testamenten" steeds exact de helft is, hetgeen in de praktijk ook veel zal voorkomen).
Er is dus weinig ruimte voor flexibiliteit bij een tweetrapstestament.

Flexibeler?
Kan daarin dan niet enigszins gestuurd worden? Niet goed met een tweetrapstestament zoals hiervoor uiteen gezet. Dan gaat alles naar de langstlevende en de kinderen krijgen in eerste instantie niets. Maar veelal is een tussenoplossing toch wel gewenst.
Het zou namelijk mogelijk moeten zijn om bijvoorbeeld de kinderen al wel wat te laten toekomen. In plaats van een volledig erfdeel is het best mogelijk om hun erfdeel iets te beperken. Dit kan bijvoorbeeld verstandig zijn bij een wat grotere nalatenschap.
Gerekend met de cijfers van 2010 hebben kinderen immers een vrijstelling van €19.000,00. Een dergelijk bedrag zouden zij bijvoorbeeld op het moment van het eerste overlijden al prima kunnen verkrijgen in de vorm van een vordering op de langstlevende, welke vordering pas kan worden opgeëist bij het overlijden van de langstlevende.

Ook kan ervoor gekozen worden om de kinderen wel hun legitimaire deel toe te kennen in plaats van een volledig erfdeel. Dit is de helft van hun normale erfdeel. Een prima systeem wellicht, maar over deze bedragen is dan wel weer direct erfbelasting verschuldigd. Bovendien is het systeem wederom weinig flexibel. Het is dan immers de helft van het normale erfdeel en dat is het dan. Ingeval er dan nog relatief (te?) veel dient te worden afgerekend met de fiscus op het moment van het eerste overlijden dan is dat zo, daar is dan niets meer aan te doen.
Ook het werken met afwijkende erfdelen lost niet veel op. Ook dan zit men te star vast aan vooraf bepaalde breukdelen.

Afvullegaat
In mijn beleving zou het eenvoudig flexibeler kunnen door de erfdelen van de kinderen intact te laten en aan te sluiten bij normale erfdelen (al dan niet met een "automatische verdeling" als bedoeld in de wet), maar waarbij de langstlevende de bevoegdheid heeft om een gedeelte van de erfenis ten koste van de kinderen in het eigen " vrijstellingsbakje" te kunnen schuiven, zodat er een betere en zelfs ideale spreiding van erfbelasting ontstaat op het moment van het eerste overlijden. Een mooi instrument dus, om belasting te kunnen besparen bij het eerste overlijden (dit hoeft dus niet). Als bijkomend voordeel mag de langstlevende zelf kiezen hoeveel dat dan is. De langstlevende is geheel vrij om te bepalen of en in welke mate hiervan gebruik wordt gemaakt. Bovendien hoeft dan een renteloosheid wellicht niet meer te worden gebruikt en kan men kiezen voor een hoge rente die wordt bijschreven op de erfdelen van de kinderen bijvoorbeeld a 6%, in combinatie met een iets lager erfdeel.

Cijfervoorbeeld afvullegaat eerste overlijden, gedeelte wordt "afgevuld"
In cijfers laat dit zich als volgt zien: we knopen aan bij de "infokaart testamenten". De gemeenschap van goederen bedraagt €510.000,00.
De nalatenschap is €255.000,00. Ieder van de erfgenamen (langstlevende B en kinderen C en D) verkrijgen ieder €85.000,00 (in dit voorbeeld zonder afwaardering in verband met eventuele renteloosheid). De langstlevende is vrijgesteld tot €600.000,00 (cijfers 2010), de langstlevende betaalt voor de kinderen €13.200 (zie infokaart testamenten).
Stel dat de langstlevende nu besluit om op grond van het testament van haar echtgenoot, waarin nu een afvullegaat is opgenomen, om zelf nog €100.000,00 extra in haar "vrijstellingsbakje` te schuiven ten koste van de erfgenamen.
Erfgenamen blijven de langstlevende en de twee kinderen, ieder voor één/derde gedeelte, maar de erfdelen worden kleiner.
Gekozen wordt dus om €100.000,00 te verkrijgen.
De nalatenschap bedraagt nu nog: €255.000,00 - €100.000,00 = €155.000,00 ofwel €51.666,00 per erfgenaam.

Een kind krijgt dus €51.666,00 en de langstlevende krijgt als erfgenaam €51.666,00 en op grond van het afvullegaat €100.000,00 en dus in totaal €151.666,00, hetgeen voor de langstlevende geheel is vrijgesteld.

De vrijstelling 2010 voor kinderen bedraagt €19.000,00, erfbelasting wordt betaald over €32.666,00, ofwel per kind is verschuldigd €3.266,60. Dit maal 2 kinderen is €6.533,00 in plaats van €13.200,00.
Op deze lagere erfdelen zou weer een mooie rente kunnen worden gezet, zodat er bij het tweede overlijden flink wat rente over deze kleinere erfdelen van kinderen is bijgeschreven, hetgeen dus als schuld kan worden opgegeven in de nalatenschap van de langstlevende.

Heel flexibel dus als je niet alles volledig aan de langstlevende wilt laten toekomen, maar dus meer wilt spreiden.

Overeenkomsten afvullen of tweetrapsmaking
Middels het afvullegaat kun je er dus ook voor zorgdragen dat er in het geheel geen erfbelasting behoeft te worden voldaan op het moment van het eerste overlijden.
Het is wellicht het overwegen waard om bij een afvullegaat tenminste de vrijstelling als erfdeel voor een kind in stand te laten (dus te zorgen dat de erfdelen niet kleiner worden dan €19.000,00,) als is het maar omdat er dan over die €19.000,00 weer een rente kan worden bijgeschreven (wat inhoudt: voordeel bij het tweede overlijden).
Dit zou overigens ook wel in een tweetrapstestament kunnen worden geregeld, door een legaat in de vorm van een niet-opeisbare vordering toe te kennen aan een kind met een omvang van €19.000,00, maar veelal wordt dan niet gedaan, ook omdat het de zaken weer complexer maakt.
In beide gevallen zou de legitieme van de kinderen wel geschonden kunnen worden, maar mochten kinderen toch hun legitieme opeisen dan is het zaak dat in de testamenten wordt bepaald dat zij dat pas kunnen als de langstlevende overlijdt (hetgeen overigens in de meeste moderne testamenten voorkomt).

Verschillen afvullen of tweetrap
Een gebruikelijk afvullegaat kan evenwel anders uitpakken dan een tweetrapsmaking bij het tweede overlijden. Stel namelijk dat de langstlevende een tweetrapstestament heeft, dan betalen de beide kinderen in het bovenvermelde voorbeeld drieënveertigduizend vierhonderd euro (€ 43.400,--) aan belasting op het moment dat de tweede ouder overlijdt.

Maar wat nu als geheel is afgevuld op grond van een afvullegaat? Oftewel: de langstlevende heeft bij het overlijden bepaald alles af te vullen en toe te eigenen op grond van het afvullegaat. De langstlevende verkreeg dus tweehonderdvijfenvijftigduizend euro (€ 255.000,--). De kinderen verkregen niets.
Nu is afgevuld is alles toegekomen aan de langstlevende, zonder dat er nog iets uit de nalatenschap van de eerststervende door de kinderen wordt verkregen. Dit kan wel enig nadeel brengen: moeder B overlijdt nu immers. Er is nog steeds €510.000,00. Dit wordt nu geheel door beide kinderen verkregen = €255.000,00 per kind. Na aftrek van de vrijstelling betaalt een kind over de eerste €118.000,00 €11.800,00 en over het restant van €236.000,00 - €118.000,00 = €118.000,00 x 20% is drieëntwintigduizend zeshonderd euro (€ 23.600,--).
Totale belasting per kind: vijfendertigduizend vierhonderd euro (€ 35.400,--).
Totale belasting: zeventigduizend achthonderd euro (€ 70.800,--).

Hadden de kinderen bij het eerste overlijden reeds een gedeelte als vordering verkregen (stel:

€19.000,00), dan was daar bij het overlijden van de langstlevende 10 jaar later 6% over bijgeschreven ofwel €11.400,00 en kon een kind aftrekken in deze: €30.400,00 en zou de nalatenschap bedragen €449.200,00 en dus zou de verkrijging per kind bedragen: €224.600,00 en zou de belasting €11.800 zijn vermeerderd met €17.520,00= €29.320,00 per kind en dus in totaal: €58.640,00, hetgeen alweer een voordeel oplevert.

Mogelijke oplossing: afvullegaat gecombineerd met tweetrap

Hoe combineren we nu dat we volledig flexibel kunnen schuiven met erfdelen zoals bij een afvullegaat maar toch ook het voordeel kunnen genieten dat vervolgens iets toekomt aan de kinderen op grond van de tweetrap? Notariskantoor Montfoort heeft het navolgende bedacht: een afvullegaat in combinatie met een tweetrap. Ofwel: al hetgeen de langstlevende op grond van het afvullegaat tot zich neemt dient toe te komen aan de kinderen bij het overlijden van de langstlevende, als ware het verkregen uit de nalatenschap van de eerststervende.

Afvullegaat gecombineerd met tweetrap: (verwachte) fiscale gevolgen in cijfers:

We weten dat de kinderen C. en D in dit voorbeeld op het moment van het overlijden bij een tweetrapsmaking samen €43.400,00 betalen. Nu hebben we een flexibel testament met normale erfdelen en een afvullegaat met een tweetrap en heeft B besloten om toch alles toe te eigenen op grond van het prelegaat/afvullegaat, waarbij is bepaald dat al hetgeen wordt gekozen op grond van het afvullegaat bij haar overlijden dient toe te komen aan de kinderen C. en D.
B kan dus op grond van het legaat dus maximaal €255.000,00 kiezen, zodat de nalatenschap verder na betaling van schulden op 0 uitkomt. Als ze dat doet en het vermogen is tien jaar later bij haar overlijden intact, dan betalen de kinderen hetzelfde als bij een "normaal tweetrapstestament" aan de fiscus: €43.400,00. Immers: de gehele helft werd verkregen uit de nalatenschap van de eerststervende.

De langstlevende kan het nu ook anders doen: ze kan ook zeggen op het moment van het eerste overlijden dat zij de kinderen hun vrijstelling als niet opeisbare vordering geeft (zij doet dit door haar afvullegaat te gebruiken).
De kinderen hebben ieder recht op €19.000,00 voor wat de vrijstelling betreft, dus zou de nalatenschap dan moeten zijn (ieder erft immers 1/3^{e} gedeelte): €57.000,00. Zij eigent dan toe op grond van het afvullegaat: €198.000,00.
De langstlevende verkrijgt €198.000,00 op grond van het legaat en €19.000,00 op grond van de nalatenschap als erfgenaam (geheel vrijgesteld). De kinderen verkrijgen ieder €19.000,00. Er wordt dan geen belasting betaald op het moment van het eerste overlijden.
Daarop wordt een rente gezet van 6%.

Tien jaar later overlijdt de langstlevende. Het vermogen is nog geheel aanwezig. Een gedeelte dient toe te komen aan de kinderen op grond van de tweetrap, te weten een gedeelte van het totaal van de aanwezige nalatenschap a €510.000,00, namelijk €198.000,00.

In de nalatenschap zit een schuld aan de kinderen van €19.000,00 per kind + rente is €11.400,00 x twee kinderen is €60.800,00.

De kinderen verkrijgen uit de nalatenschap van vader: €198.000,00 op grond van het afvullegaat met tweetrap en op grond van het gedeelte van moeder: €510.000,00 - €60.800,00 - €198.000,00 = €251.200,00.
Belasting gedeelte vader per kind: €99.000,00 (vrijstelling al gehad) = €80.000,00. Belasting x twee kinderen is: zestienduizend euro (€ 16.000,--).

Belasting gedeelte moeder per kind € 125.600,00- €19.000,00 is €105.600,00 x €10% is €10.560,00 x twee kinderen € 21.120,--.

Totale belasting: zevenendertigduizend éénhonderdtwintig euro (€ 37.120,--) hetgeen dus lager is dan bij een normale tweetrap.

Conclusies, mede ook aan de hand van de infokaart testamenten
Bovenstaande berekeningen zijn er natuurlijk op toegespitst om ook zoveel mogelijk te besparen bij het eerste overlijden. Ook in de " infokaart testamenten" werd uiteen gezet dat, ingeval het mogelijk is en liquiditeiten het toelaten, het verstandig kan zijn om toch een wat groter erfdeel toe te laten komen aan de kinderen met een mooie rente ingeval het ernaar uitziet dat de langstlevende nog een lange periode zal leven.
Hoe groter een dergelijk erfdeel, hoe groter de schulden aan de kinderen worden naar gelang de langstlevende leeft. Echter: de meeste mensen bezitten woningen en hebben daar een mooie overwaarde op en weinig liquiditeiten, zodat naar oplossingen voor de meeste besparing bij het eerste overlijden gezocht wordt.

Net als bij de "infokaart testamenten" kan niet gezegd worden in hoeverre de nalatenschap nog volledig intact is bij het overlijden van de langstlevende en hoe lang de langstlevende nog leeft, maar het combineren van een testament met " normale" erfdelen al dan niet met een "automatische verdeling" naar de langstlevende kan (naast flexibele rentekeuzen) heel mooi worden aangevuld met een afvullegaat in combinatie met een tweetrapsmaking op dat afvullegaat.

Het lijkt een leuk instrument om toch flexibel te kunnen afvullen en om vervolgens de fiscale voordelen van een tweetrap toe te kunnen passen, aangezien dan een gedeelte uit de nalatenschap van de eerststervende en een gedeelte uit de nalatenschap van de langstlevende afkomstig is.[1]

U dient dan uiteraard bij het overlijden van een partner nog wel enige keuzen te maken ten aanzien van hoeveel u afgevuld zou willen zien, maar enige snelle rekensommen bieden al gauw het gewenste resultaat.

Het is van belang dit dan in uw testament te regelen en Notariskantoor Montfoort kan u daarbij behulpzaam zijn.

U houdt alle keuzemogelijkheden open en hoeft pas te kiezen voor het wel of niet gebruiken van een dergelijke legaat en zo ja: in welke mate als een van u beiden er dan op enig moment niet meer is.

Mr A.J.W. Kuiper, notaris

[1] Alhoewel de bovenstaande berekeningen en de juridische constructies met zorg zijn samengesteld en doorgerekend, kunnen hieraan geen rechten worden ontleend aangezien bij dergelijke "constructies" niet zeker is hoe de fiscus daarop reageert.

notariskantoor montfoort

INFOKAART KLEINKINDLEGAAT EN COMPENSATIELEGAAT

Kleinkindlegaten
Een leuk middel om erfbelasting te besparen sinds 1 januari 2010 is om kleinkinderen tevens een maximaal van erfbelasting vrijgesteld bedrag te legateren.
Grootouders kunnen per deze datum €19.000,00 aan kleinkinderen vermaken in hun testament. Dit kan bij het overlijden van de eerste van de echtgenoten, maar ook bij het overlijden van de tweede. Bij het eerste overlijden kan dan bepaald worden dat dat bedrag pas kan worden opgeëist als de langstlevende komt te overlijden. Dan kan ook een rentebijschrijving gerealiseerd worden.

Maar wat nu als er twee kinderen zijn en alleen een van de twee kinderen heeft één kind? Dan verkrijgt dat kleinkind zijn legaat, mede ten laste van het kind dat zelf geen kinderen heeft.

Compensatielegaat
Daarom bieden wij de mogelijkheid om in uw testament een " compensatielegaat" daarvoor op te nemen, zodat het kind dat geen kinderen heeft toch zijn of haar erfdeel verkrijgt als er geen kleinkind zou zijn geweest.

Een cijferbeeld zonder rekening te houden met erfbelasting
Stel er zijn 2 kinderen, A en B.. A heeft 1 kind (X) en B. heeft geen eigen kinderen.
De vader van A en B. overlijdt.
Er is 100 te verdelen.
Er is een kleinkindlegaat, waardoor er 20 naar X gaat.
Er blijft 80 over dat verdeeld moet worden tussen A en B.
Ieder zou 40 krijgen.
Was er echter geen X dan verkreeg ieder 50.
Nu wordt er een extra bedrag aan B op grond van het compensatielegaat gelegateerd ter grootte van 20 (hetzelfde bedrag dat X kreeg vrij van rechten en kosten).
Er blijft nu 60 over. A en B. verkrijgen ieder 30 op grond van de benoeming tot erfgenaam.
A. heeft in totaal 30 gekregen.
B heeft in totaal 20+30 gekregen is 50.
X heeft 20 gekregen.

De staak van A (dus A en X samen) verkrijgt in totaal 50.
B verkrijgt ook 50.
Het compensatielegaat komt, zo gezegd, geheel ten laste van A.

Notaris mr A.J.W. Kuiper, 24 november 2010, aangepast maart 2011.
(Aan dit advies kunnen geen rechten worden ontleend)

notariskantoor montfoort

SCHENKEN OP PAPIER

Versie juli 2011

Informatie over "schenken op papier"

Inleiding

Naast het maken van een goed en wellicht flexibel maar vooral ook fiscaal gunstig testament, kan het van belang zijn om bij leven al te schenken op papier aan kinderen, teneinde toch vermogen over te kunnen hevelen naar een volgende generatie[1].

Schenken

Elke schenking kan tegenwoordig zonder notariële akte, behoudens een schenking die werking heeft "bij dode".
Dan dient daarvoor een notariële akte te worden opgemaakt.

Vrijstellingen

Een kind mag jaarlijks (behoudens inflatiecorrectie) €5.000,00 van ouders (cijfers 2010) ontvangen uit hoofde van schenking alvorens wordt toegekomen aan schenkbelasting (10% tot €118.000,00 en daarboven zelfs 20%).

Overigens kan er ook een grotere vrijstelling van toepassing zijn. Als een kind tussen de 18 en 35 is mag het jaarlijks te schenken bedrag eenmalig worden verhoogd tot ongeveer €24.000,00. Ingeval een kind dan ook nog een woning aankoopt dan kan die €24.000,00 zelfs worden verhoogd met €26.000,00 naar €50.000,00 als dat kind een eigen woning wenst aan te kopen, of die gelden geschonken krijgt voor onderhoud of verbetering van die woning, dan wel voor een dure studie.
Voor de vrijstelling tot €50.000,00 voor de woning of de studie dient overigens tevens een notariële akte te worden opgesteld.

De constructie

Er wordt geschonken op papier om vermogen te verminderen.

De ouders schenken en de kinderen aanvaarden, aangezien een schenking een wederzijdse rechtshandeling is.

Voordeel: het vermogen van de ouders neemt bij leven al af, terwijl er feitelijk niets gebeurd!

Dit vindt veelal plaats als mensen bijvoorbeeld overwaarde op de woning hebben.

Zijn er contanten, dan zou een dergelijke constructie wellicht niet gevolgd behoeven te worden, tenzij ouders de contanten niet willen missen.

---

[1] Ook is een veel gebruikte constructie om dit te bewerkstelligen: het overdragen van een woning bij leven geweest, maar daarvan zegt nu de fiscus dat dit fictief bij overlijden dient te worden belast, zodat het niet aan te raden is deze constructie te gebruiken.

Voorbeeld
Stel A en B zijn in gemeenschap van goederen gehuwd en hebben een eigen woning en weinig of geen contanten.
Zij hebben twee kinderen, C en D.

Hun huis is waard: €500.000,00. Er is geen hypotheek meer.

A en B Schenken aan ieder van hun kinderen een bedrag van vijfduizend euro (€ 5.000,--).

Zij lenen dit bedrag nu terug (het wordt schuldig gebleven) van de kinderen.
Feitelijk houden zij het onder zich totdat de langstlevende van hen samen komt te overlijden.
Zij mogen overigens altijd overgaan tot uitkering.

Vermogensrechtelijk gebeurt het navolgende: het vermogen van A en B neemt af met €10.000,00. De kinderen krijgen er in box 3 vermogen bij, namelijk ieder €5.000,00.

Komt A nu te overlijden dan is de waarde van de gemeenschap van goederen niet €500.000,00 (en dus de nalatenschap de helft ofwel €250.000,00) maar €490.000,00 (en dus zal er per saldo minder erfbelasting verschuldigd zijn [2].)
U kunt zich voorstellen dat, als dit jaarlijks geschiedt, dat dan de nalatenschap steeds minder groot wordt.

Voorwaarde en nadelen
Een voorwaarde om dit te kunnen laten werken is wel dat de ouders aan de kinderen 6% rente dienen te betalen in verband met het "teruglenen".
Voorheen was dat een zakelijke rente, maar sinds 2010 dient dat 6% te zijn.
Dit dient ook daadwerkelijk jaarlijks betaald te worden.
Naarmate er meer geschonken is worden ook de rentebedragen steeds groter.
Er moet dus wel vermogen of inkomen zijn om deze rente te kunnen betalen.

Als nadeel kan genoemd worden dat de kinderen 1,2 % vermogensrendementsheffing dienen te betalen over het vermogen dat zij nog niet hebben ontvangen (omdat het juridisch al wel van deze kinderen is) (tenzij het totale vermogen van het kind als bedoeld in de Wet IB onder de vrijstelling blijft).

Aan de andere kant: de kinderen krijgen 6% van de ouders over dit vermogen, dus dat zou geen probleem behoeven te zijn om dat te kunnen betalen.

Conclusie
Concluderend kan gezegd worden dat dit een mooi middel is voor estate-planningstechnische doeleinden, dus om vermogen over te hevelen aan kinderen en dus om per saldo minder aan erfbelasting te betalen.

De jaarlijkse vrijstelling wordt steeds goed benut en de kinderen betalen later minder erfbelasting.

Mr A.J.W. Kuiper, notaris

---

[2] Voor meer informatie over de werking van vrijstellingen en dergelijke verwijs ik graag naar onze "infokaart testamenten".

notariskantoor montfoort

INFOKAART LEVENSTESTAMENT

Versie mei 2011

Informatie over het vastleggen van beschikkingen in een "levenstestament"

Iets regelen voor het geval u iets niet meer kunt

Al geruime tijd leeft de wens bij veel mensen om iets vast te kunnen leggen voor het geval zij wilsonbekwaam of handelingsonbekwaam geraken, door een (tijdelijke of langdurige) geestelijke of lichamelijke oorzaak.
In het notariaat zijn al vele jaren modellen ontwikkeld, om aan deze wens tegemoet te komen. Zo werd een "algemene volmacht" of een "euthanasieverklaring" al veelal gemaakt bij notariële akte.

Levenstestament

Sinds kort is er tevens een wat uitgebreidere mogelijkheid om al deze specifieke, veelal op maat gesneden, wensen vast te leggen in een zogenaamd "levenstestament".

Dit "levenstestament" houdt, zoals het woord al zegt, veelal in een reeks van beschikkingen die juist al werking hebben bij leven (terwijl een "normaal" testament pas werking krijgt op het moment van overlijden).
Deze beschikkingen uiten zich met name weer in een aantal volmachten die worden verleend. Aan de volmachten kan een beperking of voorwaarde worden verbonden, bijvoorbeeld dat van de volmacht alleen gebruik kan worden gemaakt ingeval u als volmachtgever bijvoorbeeld zelf door een geestelijke oorzaak niet meer in staat zou zijn om die rechtshandelingen te verrichten en ingeval een arts daartoe een verklaring zou hebben uitgebracht.

Dit behoeft overigens in het geheel niet het geval te zijn: een volmacht kan ook worden verleend voor een bepaalde periode en kan daarna eindigen.

Hieronder zet ik graag de mogelijkheden uiteen, die in een dergelijk levenstestament kunnen worden opgenomen:

Beschikkingen levenstestament

1. Volmacht

Veelal worden eerst, net als bij de klassiekere "algemene volmacht", volmachten verleend aan een gevolmachtigde om allerlei rechtshandelingen te verrichten.
Dit kan op allerlei vlakken zijn. Het kan uitgebreid, beperkt of heel algemeen.
Veelal betreft het alle mogelijke en denkbare rechtshandelingen die voorstelbaar zijn.

Ingeval u een onderneming heeft, kan ook hiertoe volmacht worden gegeven om bepaalde zaken te regelen.

Daarbij kan een beperking worden aangebracht in het bedrag waartoe de gevolmachtigde

kan optreden of een beperking in de tijd dat hij die handelingen mag verrichten.
Verder kan er daarbij een voorwaarde aan worden gekoppeld, bijvoorbeeld de genoemde artsenverklaring.

2. **Internet**
Het internet wordt steeds complexer. Bij veel instanties en op veel sites worden wachtwoorden aangemaakt. Het is handig dat een gevolmachtigde hierover zou kunnen beschikken zodat hij of zij ook bijvoorbeeld e-mail kan beheren en dergelijke ingeval dat nodig mocht blijken te zijn. U kunt deze gegevens in uw levenstestament opnemen.

3. **Medisch optreden**
Allereerst is het mogelijk dat u een behandelverbod opneemt in uw levenstestament ingeval er zich een situatie voordoet, dat u dat niet zelf meer kunt verklaren.

4. **Toezichthouder op de gevolmachtigde**
Verder kunt u een toezichthouder aanstellen, waaraan de gevolmachtigde rekening en verantwoording dient af te leggen.

5. **Herroeping**
Veelal worden er enige algemene regels vastgelegd omtrent het herroepen van een levenstestament.

6. **Bewind en mentorschap**
Ingeval er toch over uw vermogen een bewind wordt aangevraagd of een mentorschap of ingeval u onder curatele wordt gesteld, kunt u laten opnemen in uw levenstestament welke personen dat in ieder geval niet dienen te zijn.
Ook kunt u aanwijzen wie dan een dergelijke functie wel zou moeten vervullen.

7. **Schenkingen, woningen, inboedel en uitvaart**
Tenslotte kunt u nog allerlei bepalingen maken ten aanzien van het al dan niet doen van schenkingen, het beschikken over woningen en inboedel en ten aanzien van uitvaartbepalingen door een gevolmachtigde, een bewindvoerder of een curator.

Registratie
Sinds 2011 is het mogelijk om het bestaan van dergelijke beschikkingen in te laten schrijven bij het register dat aangehouden wordt bij de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie, zodat het mogelijk is deze te raadplegen als er zich een omstandigheid voordoet dat het levenstestament wellicht gebruikt zou moeten gaan worden.

Vragenlijst
Ingeval u voornemens bent om dergelijke wilsbeschikkingen op te laten maken in een "levenstestament", dan zouden wij u graag u de navolgende dertig vragen voorleggen.
Aan de hand daarvan kunnen wij een eerste opzet maken van het levenstestament en dat met u bespreken.

Vragen omtrent:

Gevolmachtigde:
1. Wie zou u willen benoemen tot gevolmachtigde?
2. Dient aan deze volmachtverlening een beperking te worden gesteld, middels:

a. een maximaal bedrag waartoe de gevolmachtigde kan optreden?
b. een beperking in uw vermogens om dit zelf te doen?

3. Ingeval u meerdere gevolmachtigden gezamenlijk heeft aangewezen: mogen zij ieder afzonderlijk ook over eventuele registergoederen beschikken of dienen zij dit gezamenlijk te doen?
4. Geldt voor de volmacht een beperking in de tijd?
5. Dient de gevolmachtigde rekening en verantwoording af te leggen en zo ja: hoe vaak?
6. Dient de volmacht gedurende een bepaalde periode onherroepelijk te zijn?
7. Dient de volmacht te eindigen bij uw overlijden of bij uw ondercuratelestelling?
8. Mag de gevolmachtigde zelf iemand anders aanwijzen, zodat de volmacht aan iemand anders kan worden "overgedragen?". En zo ja: wilt u dan bij voorbaat al aanwijzen wie dat dan is?
9. Mag een gevolmachtigde ook op grond van de door u gegeven volmacht als wederpartij van zichzelf optreden?
10. Dient een gevolmachtigde loon ontvangen voor de werkzaamheden? Zo ja,
    a. hoe hoog mag dit (uur)loon zijn;
    b. hoe vaak mag hij dat in rekening brengen?
    c. Dient dit uurloon te worden geïndexeerd?
    d. wilt u dat een toezichthouder de hoogte bepaalt?

Verklaringen van een arts

11. Dient de volmacht direct te werken of dient een arts te verklaren dat u het zelf niet meer kunt?

Onderneming

12. Heeft u een onderneming, waarvoor u tevens één en ander zou willen bepalen en waarvoor u een gevolmachtigde zou willen aanwijzen?
    Zo ja: graag naam, adres, rechtsvorm en kamer van koophandel nummer van deze onderneming
13. Ingeval er dient te worden geïnvesteerd in uw bedrijf: mag een gevolmachtigde dit doen en zo ja: tot welk bedrag?
14. Wenst u overigens beperkingen aan een gevolmachtigde op te leggen qua bedragen en dergelijke?

Het buitenland

15. Heeft u buitenlandse bezittingen en wenst u een gevolmachtigde ook machtiging te geven om ter zake van die goederen iets te regelen? Dan vernemen wij dat graag van u;

Digitale zaken en internet

16. Ingeval u de gevolmachtigde wilt machtigen om ook zaken via internet te regelen en dergelijke vernemen wij dat graag. Daarbij kunt u daarin de inlogaccountants en wachtwoorden laten opnemen. Denkt u daarbij aan e-mailaccounts, inloggegevens van "social media" en dergelijke.

Medische wensen

17. Wenst u een behandelverbod op te nemen ingeval u op een bepaald moment niet meer in staat bent om aan te geven dat u wenst dat u niet verder wordt behandeld?
18. Wenst u een euthanasieverzoek op te nemen?
19. Zijn er personen waarvan u wenst dat er geen contact mee wordt opgenomen ingeval er dergelijke medische beslissingen dienen te worden genomen? Zo ja: wat is daar de reden

van?

Toezichthouders

20. Wenst u een toezichthouder aan te stellen, die toezicht houdt op de gevolmachtigde? Zo ja: wie wenst u daartoe aan te stellen?
21. Ontvangt een toezichthouder daarvoor salaris?

Onderbewindstellingen, mentorschappen en curatelen

22. Ingeval toch een bewind of mentorschap of curator aangesteld wordt: wie zou u hiertoe willen benoemen? Wilt u deze persoon weer een loon toekennen?
23. Wilt u verder nog verdergaande bevoegdheden toekennen ingeval er een curator komt of een bewindvoerder over uw vermogen, bijvoorbeeld
    a. dat zij een kopie mogen inzien van het laatstelijk door u gemaakte testament of
    b. dat zij schenkingen mogen doen aan bijvoorbeeld goede doelen of aan uw toekomstige erfgenamen;
    c. dat mijn woning wordt verkocht aan bepaalde personen of dat bepaalde personen rechten van eerste koop verkrijgen ten aanzien van die woning?
24. Of iets ten aanzien van eventueel ondernemingsvermogen?

Voogdij

25. Stel dat u nog minderjarige kinderen heeft en u kunt uw wil niet meer uiten en het gezag wordt u ontnomen, omdat u feitelijk niet meer in staat bent om ter zake iets te bepalen, wilt u dan een voogd aanstellen?

Woning en inboedel

26. Ingeval u zelf niet meer kunt beschikken, wenst u dan dat de gevolmachtigde als daartoe aanleiding bestaat al iets kan regelen ten aanzien van de verkoop van de woning en het afvoeren of weggeven van inboedelgoederen?

Huisdieren

27. Wie dienen voor uw huisdieren te zorgen ingeval in de zorg voor deze dieren dient te worden voorzien?

Informatie

28. Wenst u dat er een verwijzing is naar de vindplaats van uiterste wilsbeschikkingen bij bijvoorbeeld een andere notaris?

Codicillen

29. Wilt u verwijzen naar codicillen?

Uitvaart

30. Wilt u uitvaartwensen in uw levenstestament opnemen of bijvoegen in een aparte bijlage?

Tot slot

Zoals uit het bovenstaande wel blijkt: het levenstestament kan heel uitvoerig worden vormgegeven. Dit hoeft uiteraard niet, u kunt ook met een kortere volmachtregeling volstaan. In ieder geval is het goed dat u weet wat u kunt regelen in een notarieel levenstestament. Uiteraard zijn u bij het opstellen daarvan graag van dienst!

Mr A.J.W. Kuiper, notaris